EIROPAS CENTRĀLĀ BANKA

EUROSISTĒMA

EIROPAS CENTRĀLĀS BANKAS ATZINUMS

(2026. gada 8. janvāris)

par Latvijas Bankas veiktās uzraudzības neatkarību, interešu konfliktu novēršanu un Latvijas Bankas uzdevumiem apdrošināšanas noregulējuma un statistikas jomās

(CON/2026/1)

Ievads un tiesiskais pamats

Eiropas Centrālā banka (ECB) 2025. gada 28. novembrī saņēma Latvijas Finanšu ministrijas lūgumu sniegt atzinumu par likumprojektu "Grozījumi Latvijas bankas likumā" (turpmāk – "likumprojekts"). ECB 2025. gada 12. decembrī saņēma Latvijas Finanšu ministrijas papildu lūgumu sniegt atzinumu par likumprojektu "Grozījumi likumā "Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā"" (turpmāk – "Likuma par interešu konflikta novēršanu grozījumu projekts", kā arī kopā ar likumprojektu – "likumprojekti").

ECB kompetence sniegt atzinumu pamatojas uz Līguma par Eiropas Savienības darbību 127. panta 4. punktu un 282. panta 5. punktu, un Padomes Lēmuma 98/415/EK[1] 2. panta 1. punkta trešo un ceturto ievilkumu, jo likumprojekti attiecas uz 1) Latvijas Banku, 2) statistikas vākšanu, apkopošanu un izplatīšanu un 3) saskaņā ar Līguma 127. panta 6. punktu ECB uzticētajiem īpašajiem uzdevumiem saistībā ar kredītiestāžu prudenciālu uzraudzību. ECB Padome šo atzinumu pieņēmusi saskaņā ar Eiropas Centrālās bankas reglamenta 17.5. panta pirmo teikumu.

1. Likumprojektu mērķis

1.1. Likumprojektu galvenais mērķis ir Latvijas tiesību aktos transponēt Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2013/36/ES[2] grozījumus, kas ieviesti ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu (ES) 2024/1619[3] (turpmāk – "KPD6"). Tomēr likumprojektos iekļauti arī vairāki noteikumi, kas nav saistīti ar KPD6 īstenošanu, jo īpaši saistībā ar gaidāmo Latvijas Bankas noregulējuma uzdevumu paplašināšanu un Latvijas Bankas uzdevumiem un pilnvarām statistikas jomā. Visbeidzot, likumprojektā iekļauti daži grozījumi, kas saistīti ar Latvijas Bankas piemērotajām administratīvajām sankcijām.

1.2. Ar likumprojektiem tiek pārņemti KPD6 noteikumi, kas saistīti ar kompetento iestāžu veiktās uzraudzības neatkarību un interešu konfliktu novēršanu attiecībā uz šādu iestāžu amatpersonām un darbiniekiem, ciktāl šīs prasības nav iekļautas spēkā esošajā piemērojamajā regulējumā, ko veido

---

1 Padomes Lēmums 98/415/EK (1998. gada 29. jūnijs) par valstu iestāžu apspriešanos ar Eiropas Centrālo banku par tiesību aktu projektiem (OV L 189, 3.7.1998., 42. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/1998/415/oj).

2 Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2013/36/ES (2013. gada 26. jūnijs) par piekļuvi kredītiestāžu darbībai un kredītiestāžu prudenciālo uzraudzību, ar ko groza Direktīvu 2002/87/EK un atceļ Direktīvas 2006/48/EK un 2006/49/EK (OV L 176, 27.6.2013., 338. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2013/36/oj).

3 Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2024/1619 (2024. gada 31. maijs), ar ko groza Direktīvu 2013/36/ES attiecībā uz uzraudzības pilnvarām, sankcijām, trešo valstu filiālēm un vides, sociālajiem un pārvaldības riskiem (OV L, 2024/1619, 19.6.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1619/oj).

Latvijas Bankas likums[4], Likums par interešu konflikta novēršanu[5], Interešu pārstāvības atklātības likums[6] un Latvijas Bankas iekšējā ētikas pārvaldības un interešu konfliktu novēršanas procedūra.

1.3. Saskaņā ar Latvijas Bankas likumu Latvijas Bankas padomes locekļu, t. sk. Latvijas Bankas prezidenta, pilnvaru termiņš ir pieci gadi ar atrunu, ka viena un tā pati persona var būt par Latvijas Bankas padomes locekli ne vairāk kā divus termiņus pēc kārtas[7]. Ar likumprojektu netiek mainīts pilnvaru termiņš, kas arī turpmāk būs pieci gadi. Tomēr attiecībā uz Latvijas Bankas padomes locekļiem ar likumprojektu tiek atcelta prasība, ka pilnvaru termiņiem jābūt secīgiem, tādējādi nosakot ne vairāk kā divus pilnvaru termiņus personas dzīves laikā. Šīs izmaiņas neattiecas uz Latvijas Bankas prezidentu.

1.4. Likumprojektā tiek noteikts, ka gan prezidenta, gan citu Latvijas Bankas padomes locekļu atbrīvošanas no amata iemesli jāpublisko, ja vien attiecīgais kompetentās iestādes pārvaldības struktūras loceklis neiebilst pret publicēšanu, nosakot, ka Saeima atbrīvošanas iemeslu publisko, ja Latvijas Bankas padomes loceklis, kuru atbrīvo no amata, Saeimai nav iesniedzis iebildumu pret publiskošanu[8].

1.5. Likuma par interešu konflikta novēršanu grozījumu projektā noteikts, ka publiskas personas institūcijas vadītājam, pamatojoties uz valsts amatpersonas iesniegumu un izvērtējot korupcijas un interešu konflikta riskus, ir tiesības lemt par nogaidīšanas perioda samazināšanu līdz vienam gadam, ja divu gadu perioda piemērošana nav atbilstoša un samērīga. Divu gadu nogaidīšanas prasība attiecas uz Latvijas Bankas prezidentu, pārējiem Latvijas Bankas padomes locekļiem un tiem Latvijas Bankas darbiniekiem, kuri saskaņā ar spēkā esošo Likumu par interešu konflikta novēršanu kvalificējami kā valsts amatpersonas[9].

1.6. Likumprojekts nepārprotami pilnvaro Latvijas Banku papildus citos tiesību aktos noteiktajam noteikt pienākumus, aizliegumus un ierobežojumus Latvijas Bankas padomes locekļiem un Latvijas Bankas darbiniekiem interešu konflikta novēršanas jomā.

1.7. Likumprojektā noteikts, ka Latvijas Bankai jāsadarbojas ar citām institūcijām un savstarpēji jākoordinē savas darbības, lai nodrošinātu, ka personām, kuras pārkāpušas finanšu tirgus jomu regulējošos normatīvos aktus, par konkrēto pārkāpumu piemērotās sankcijas un administratīvie pasākumi ir samērīgi un atbilstoši attiecīgā nodarījuma smagumam[10].

1.8. Ņemot vērā gaidāmo Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2025/1[11] transponēšanu, likumprojekts groza ar noregulējumu saistīto Latvijas Bankas uzdevumu piemērošanas jomu. Pašlaik Latvijas Bankas likums pilnvaro Latvijas Banku veikt noregulējuma uzdevumus konkrēti saskaņā ar

---

4 Latvijas Bankas likums. Latvijas Vēstnesis, 193, 06.10.2021.

5 Likums "Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā". Latvijas Vēstnesis, 69, 09.05.2002.

6 Interešu pārstāvības atklātības likums. Latvijas Vēstnesis, 207, 25.10.2022.

7 Sk. Latvijas Bankas likuma 13. panta trešo daļu.

8 Transponē Direktīvas 2013/36/ES 4.a panta 2. punkta otro daļu, kas iekļauta ar KPD6 1. panta 4) punktu.

9 Sk. Likuma par interešu konflikta novēršanu 10. pantu.

10 Lai pilnībā izpildītu Direktīvas 2013/36/ES 70. panta prasības, kas iekļautas ar KPD6 1. panta 18) punktu, par administratīvo sodu un citu administratīvo pasākumu efektīvu piemērošanu un šādu sodu piemērošanas pilnvaru īstenošanu.

11 Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2025/1 (2024. gada 27. novembris) ar ko izveido apdrošināšanas un pārapdrošināšanas sabiedrību atveseļošanas un noregulējuma režīmu un groza Direktīvas 2002/47/EK, 2004/25/EK, 2007/36/EK, 2014/59/ES un (ES) 2017/1132 un Regulas (ES) Nr. 1094/2010, (ES) Nr. 648/2012, (ES) Nr. 806/2014 un (ES) 2017/1129 (OV L 2025/1, 8.1.2025., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2025/1/oj).

Kredītiestāžu un ieguldījumu brokeru sabiedrību darbības atjaunošanas un noregulējuma likumu[12, 13]. Likumprojektā iekļauts vispārīgāks noregulējuma uzdevumu pilnvarojums Latvijas Bankai saskaņā ar tiesību aktiem noregulējuma jomā. Lai gan likumprojektā nav ietverti nekādi papildu noteikumi, paskaidrojuma rakstā norādīts, ka tas paredzēts noregulējuma uzdevumu uzticēšanai Latvijas Bankai saistībā ar apdrošināšanas un pārapdrošināšanas sabiedrību noregulējumu.

1.9. Visbeidzot, likumprojektā iekļauti vairāki grozījumi saistībā ar Latvijas Bankas uzdevumiem statistikas jomā. Likumprojektā noteikts, ka Latvijas Bankai ir: 1) tiesības pieprasīt un bez maksas saņemt savu uzdevumu veikšanai nepieciešamo informāciju arī no statistikas iestādēm; 2) tiesības papildināt no citām personām saņemto informāciju un savienot to ar citu Latvijas Bankas rīcībā esošo informāciju, kā arī veikt tās analīzi; un 3) pienākums apstrādāt Latvijas Bankas rīcībā esošo un no citām personām saņemto informāciju, tostarp statistiskos datus, ievērojot attiecīgās informācijas aizsardzības prasības. Proti, likumprojekts piešķir Latvijas Bankai tiesības vākt, analizēt un integrēt no ārējiem avotiem saņemto statistisko informāciju, kā arī ļauj Latvijas Bankai apstrādāt informāciju, t. sk. statistiskos datus, zinātniskajai un pētnieciskajai darbībai tautsaimniecības un finanšu jomā, ievērojot informācijas aizsardzības prasības.

2. Vispārīgi apsvērumi

2.1. Līguma 130. pants un Eiropas Centrālo banku sistēmas un Eiropas Centrālās bankas Statūtu (turpmāk – "ECBS Statūti") 7. pants attiecas uz Eiropas Centrālo banku sistēmas (ECBS) centrālo banku neatkarību[14], nosakot, ka ne ECB, ne nacionālā centrālā banka (NCB), ne arī kāds to lēmējinstitūciju loceklis, īstenojot pilnvaras un veicot uzdevumus un pienākumus, kas tiem uzticēti saskaņā ar Līgumiem un ECBS Statūtiem, nelūdz un nepieņem Savienības iestāžu vai struktūru, dalībvalstu valdību vai citu struktūru norādījumus. Tādējādi šī neatkarība ECB un Latvijas Bankai kā nacionālajai centrālajai bankai noteikta primārajos tiesību aktos.

2.2. Pamatojoties uz centrālo banku neatkarības apsvērumiem un lai nodrošinātu NCB, piemēram, Latvijas Bankas, neatkarību, īstenojot pilnvaras un veicot uzdevumus un pienākumus, kas tām uzticēti ar Līgumiem un ECBS Statūtiem, ECB noteikusi ētikas regulējumu. Tas ietver ECB augsta līmeņa amatpersonu ētikas kodeksu[15] (turpmāk – "Vienotais kodekss"), kas cita starpā attiecas uz ECB Padomes locekļiem, tiem pildot savus ECB augsta līmeņa struktūras locekļa pienākumus, un Eiropas Centrālās bankas Pamatnostādni (ES) 2021/2253 (ECB/2021/49)[16], kas adresēta Eurosistēmas NCB un kas nosaka ētikas prasības, kuras piemērojamas NCB lēmējinstitūciju locekļiem un darbiniekiem.

---

12 Kredītiestāžu un ieguldījumu brokeru sabiedrību darbības atjaunošanas un noregulējuma likums. Latvijas Vēstnesis, 127, 02.07.2015.

13 Latvijas Bankas likuma 5. panta pirmās daļas 5. punkts.

14 Par doktrīnu attiecībā uz ECB neatkarību un tās sekām sk. ECB 2025. gada Konverģences ziņojuma 2.2. sadaļu. Pieejams ECB interneta vietnē www.ecb.europa.eu.

15 ECB augsta līmeņa amatpersonu ētikas kodekss (OV C 478, 16.12.2022, 3. lpp.).

16 Eiropas Centrālās bankas Pamatnostādne (ES) 2021/2253 (2021. gada 2. novembris), ar ko nosaka Eurosistēmas ētikas regulējuma principus (ECB/2021/49) (OV L 454, 17.12.2021., 7. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/guideline/2021/2253/oj).

2.3. NCB kā ECBS neatņemamai sastāvdaļai jārīkojas saskaņā ar ECB pamatnostādnēm[17]. Tādējādi nacionālie tiesību akti neierobežo ētikas regulējumu, ko ECB noteikusi, lai nodrošinātu ECB un NCB neatkarību, īstenojot pilnvaras un veicot uzdevumus un pienākumus, kas tām uzticēti ar Līgumiem un ECBS Statūtiem, jo katram regulējumam ir sava piemērošanas joma un juridiskais pamats.

2.4. Turklāt Padomes Regulas (ES) Nr. 1024/2013[18] (turpmāk – "VUM regula") 19. pantā noteikts, ka, veicot ar VUM regulu uzticētos uzdevumus, ECB un nacionālajām kompetentajām iestādēm, kas darbojas VUM ietvaros, jārīkojas neatkarīgi. Šīs normas juridiskais pamats ir Līguma 127. panta 6. punkts. Turklāt VUM regulas 31. panta 3. punktā noteikts, ka ECB sadarbībā ar nacionālajām kompetentajām iestādēm: a) nosaka un uztur spēkā vispārējas un oficiālas procedūras, tostarp ētikas procedūras, un samērīgus laikposmus, lai iepriekš izvērtētu un novērstu iespējamus interešu konfliktus, kas izriet no Uzraudzības valdes locekļu turpmākas nodarbinātības divu gadu laikā; un b) nodrošina atbilstošu informācijas atklāšanu. Šīs procedūras neierobežo stingrāku nacionālo noteikumu piemērošanu.

2.5. Ņemot vērā iepriekš minēto neatkarību un VUM regulas prasības, ECB noteikusi ētikas regulējumu, kas nodrošina nacionālo kompetento iestāžu, piemēram, Latvijas Bankas, neatkarību, tām palīdzot ECB veikt tai ar VUM regulu uzticētos uzdevumus. Šis ētikas regulējums ietver Vienoto kodeksu, kas cita starpā attiecas uz ECB Uzraudzības valdes locekļiem, tiem pildot savus ECB augsta līmeņa struktūras locekļa pienākumus, un Eiropas Centrālās bankas Pamatnostādni (ES) 2021/2256 (ECB/2021/50)[19], kas adresēta VUM nacionālajām kompetentajām iestādēm un nosaka ētikas prasības, kuras piemērojamas nacionālo kompetento iestāžu struktūru locekļiem un darbiniekiem. Ņemot vērā ECB atbildību par VUM efektīvu un konsekventu darbību[20], nacionālajām kompetentajām iestādēm jāievēro Pamatnostādne (ES) 2021/2256 (ECB/2021/50).

2.6. Atšķirībā no ētikas regulējuma, kas pamatojas uz Līguma 127. panta 6. punktu, KPD6, tostarp tās norma par kompetento iestāžu veiktās uzraudzības neatkarību[21], pamatojas uz Līguma 53. panta 1. punktu. Tiesību akts, kura pamatā ir šī norma, nevar grozīt ECB un nacionālo kompetento iestāžu tiesības un pienākumus, veicot uzdevumus, kas tām uzticēti ar VUM regulu, pamatojoties uz Līguma 127. panta 6. punktu. No Eiropas Savienības Tiesas pastāvīgās judikatūras izriet[22], ka dažādos juridiskos pamatus, proti, Līguma 53. panta 1. punktu un 127. panta 6. punktu, nevar apvienot kā tiesību akta juridisko pamatu, ņemot vērā dažādās iesaistītās procedūras. Proti, pasākumus, ko pieņem atbilstoši Līguma 53. panta 1. punktam, pieņem Eiropas Parlaments un Padome saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru pēc apspriešanās ar Ekonomikas un sociālo lietu komiteju (un

17 Sk. ECBS Statūtu 14,3. pantu.

18 Padomes Regula (ES) Nr. 1024/2013 (2013. gada 15. oktobris), ar ko Eiropas Centrālajai bankai uztic īpašus uzdevumus saistībā ar politikas nostādnēm, kas attiecas uz kredītiestāžu prudenciālo uzraudzību (OV L 287, 29.10.2013., 63. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/1024/oj).

19 Eiropas Centrālās bankas Pamatnostādne (ES) 2021/2256 (2021. gada 2. novembris), ar ko nosaka Vienotā uzraudzības mehānisma ētikas regulējuma principus (ECB/2021/50) (OV L 454, 17.12.2021., 21. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/guideline/2021/2256/oj).

20 Sk. VUM regulas 6. panta 1. punktu.

21 Sk. Direktīvas 2013/36/ES 4.a pantu, kas iekļauts ar KPD6 1. panta 4) punktu.

22 Sk. Tiesas spriedums, 2004. gada 29. aprīlis, Komisija/Padome, C-338/01, ECLI:EU:C:2004:253, 57. un 58. punkts; un Tiesas spriedums, 2006. gada 10. janvāris, Komisija/Parlaments un Padome, C-178/03, ECLI:EU:C:2006:4, 43.–60. punkts.

attiecīgā gadījumā ar ECB saskaņā ar Līguma 127. panta 4. punktu un 282. panta 5. punktu). Savukārt regulas, ko pieņem atbilstoši Līguma 127. panta 6. punktam, pieņem tikai Padome īpašā likumdošanas procedūrā, kurā Padome pēc apspriešanās ar Eiropas Parlamentu un ECB pieņem vienprātīgu lēmumu[23].

2.7. Tādējādi ar KPD6 izdarītie grozījumi neierobežo ētikas regulējumu, ko ECB noteikusi, lai nodrošinātu nacionālo kompetento iestāžu neatkarību VUM kontekstā, jo katram regulējumam ir sava piemērošanas joma un juridiskais pamats. Savienības likumdevējs to atzinis ar KPD6 grozījumiem Direktīvā 2013/36/ES, kas nosaka, ka Direktīvas 2013/36/ES 4.a panta 2. punkts neierobežo nacionālo kompetento iestāžu tiesības un pienākumus saskaņā ar VUM regulu[24].

2.8. Šajā sakarā ECB atzinīgi vērtē to, ka likumprojektā, ar ko Latvijas Bankas likuma 19. pantā iekļauj jaunu 1.[1] daļu, nepārprotami apstiprinātas Latvijas Bankas pilnvaras, izmantojot savas iekšējās procedūras, noteikt pienākumus, aizliegumus un ierobežojumus Latvijas Bankas padomes locekļiem un Latvijas Bankas darbiniekiem interešu konflikta novēršanas jomā[25].

3. Īpaši apsvērumi

3.1. *Veiktās uzraudzības neatkarība un interešu konflikta novēršana*

3.1.1. Attiecībā uz Latvijas Bankas prezidenta amata pilnvaru termiņu ECB saprot, ka persona varētu būt Latvijas Bankas padomes loceklis ne vairāk kā divus termiņus un ka uzreiz pēc vai pēc pārtraukuma tā pati persona varētu būt Latvijas Bankas prezidents divus termiņus pēc kārtas. ECB arī saprot, ka persona var būt Latvijas Bankas prezidents divus termiņus pēc kārtas un pēc pārtraukuma atkal būt Latvijas Bankas prezidents divus termiņus pēc kārtas.

3.1.2. Likumprojektā ierosināts ierobežot Latvijas Bankas padomes locekļu, izņemot Latvijas Bankas prezidentu, amata pilnvaru termiņu, lai nodrošinātu atbilstību KPD6 normai par kompetento iestāžu pārvaldības struktūru locekļu maksimālo amata pilnvaru termiņu, kas nosaka, ka dalībvalstīm jānodrošina, ka neviens kompetentās iestādes pārvaldības struktūras loceklis (izņemot NCB vadītājus), kas iecelts pēc 2026. gada 11. janvāra, nepaliek amatā ilgāk par 14 gadiem[26]. Pašlaik Latvijas Bankas likums nosaka, ka viena un tā pati persona var būt par Latvijas Bankas padomes locekli ne vairāk kā divus termiņus pēc kārtas. Tas nozīmē, ka pēc pārtraukuma persona atkal var būt Latvijas Bankas padomes loceklis divus termiņus pēc kārtas, kas pārsniegtu kopējo maksimālo KPD6 noteikto termiņu. Atbilstoši likumprojektam Latvijas Bankas padomes locekļa amata pilnvaru termiņš ir pieci gadi ar iespēju viņa pilnvaru termiņu pagarināt tikai vienu reizi. Tāpēc ECB uzskata, ka likumprojektā šajā ziņā nav jāiekļauj nekādi papildu noteikumi.

3.1.3. Šajā kontekstā ECB uzsver, ka saskaņā ar ECBS Statūtu 14.2. pantu NCB statūtiem jānosaka, ka centrālās bankas prezidenta amata pilnvaru laiks ir vismaz pieci gadi. Tas neaizliedz garākus amata

---

23 Sk. Atzinuma CON/2024/21 2.6.2. punktu un Atzinuma CON/2025/19 2.1.3. punktu. Visi ECB atzinumi tiek publicēti *EUR-Lex*.

24 Sk. Direktīvas 2013/36/ES 4.a panta 2. punkta ceturto daļu, kas iekļauta ar KPD6 1. panta 4) punktu. Šis apstiprinājums tieši attiecas uz atbrīvošanas no amata prasībām, kas iekļautas Direktīvas 2013/36/ES 4.a panta 2. punkta otrajā daļā, kura iekļauta ar KPD6 1. panta 4. punktu.

25 Latvijas Bankas likuma 19. panta 1.[1] daļa, kas iekļauta ar likumprojekta 6. pantu.

26 Sk. Direktīvas 2013/36/ES 4.a panta 2. punkta otrās daļas pirmo teikumu, kas iekļauts ar KPD6 1. panta 4) punktu.

pilnvaru termiņus. Centrālās bankas prezidenta amata pilnvaru termiņa noteikumu piemērošana citiem NCB lēmējinstitūciju locekļiem, kas iesaistīti ar ECBS saistītu uzdevumu izpildē, aizsargā arī šādu personu personisko neatkarību[27]. Vienādu noteikumu piemērošana attiecībā uz amata pilnvaru termiņu gan centrālo banku prezidentiem, gan lēmējinstitūciju locekļiem ir īpaši piemērota gadījumos, kuros prezidents ir "pirmais starp vienlīdzīgiem" citiem locekļiem, kuriem ir līdzvērtīgas balsstiesības, vai gadījumos, kuros citi locekļi ir iesaistīti ar ECBS saistītu uzdevumu izpildē[28], kā tas ir Latvijas Bankas gadījumā. ECB uzskata, ka Latvijas Bankas likuma attiecīgās normas atbilst ECBS Statūtu 14.2. panta prasībām.

3.1.4. ECB saprot, ka pašreizējās Latvijas Bankas likuma normas, kas reglamentē Latvijas Bankas padomes locekļu iecelšanu un atbrīvošanu no amata, atbilst KPD6 un ka likumprojekts tās tikai papildina ar jauniem noteikumiem par atbrīvošanas no amata iemeslu publiskošanu. Šajā sakarā KPD6 noteikts, ka dalībvalstīm jānodrošina, ka kompetentās iestādes pārvaldības struktūras locekļus ieceļ, pamatojoties uz publicētiem kritērijiem, kas ir objektīvi un pārredzami, un ka minētos locekļus var atbrīvot no amata, ja viņi vairs neatbilst iecelšanas kritērijiem vai ir notiesāti par smagu noziedzīgu nodarījumu. Atbrīvošanas no amata iemeslus publisko, ja vien attiecīgais kompetentās iestādes pārvaldības struktūras loceklis neiebilst pret publicēšanu[29]. ECB uzskata, ka likumprojektā nav jāiekļauj noteikumi par Latvijas Bankas padomes locekļu atbrīvošanas no amata iemesliem. Saskaņā ar Latvijas Bankas likumu Saeima var atbrīvot Latvijas Bankas padomes locekli (tai skaitā prezidentu) no amata tikai tad, ja: 1) ir saņemts viņa personisks iesniegums par atkāpšanos no amata; 2) viņš vairs neatbilst amata veikšanai nepieciešamajiem nosacījumiem Statūtu 14.2. panta izpratnē; un 3) viņš ir izdarījis smagu pārkāpumu Statūtu 14.2. panta izpratnē[30].

3.1.5. Šajā kontekstā ECB uzsver, ka saskaņā ar ECBS Statūtu 14.2. panta otrās daļas pirmo teikumu centrālās bankas vadītāju var atbrīvot no amata tikai tad, ja viņš vairs neatbilst nosacījumiem, kas vajadzīgi pienākumu veikšanai, vai ir izdarījis smagu pārkāpumu. Centrālās bankas prezidenta atbrīvošanas no mata iemeslu piemērošana citiem NCB lēmējinstitūciju locekļiem, kas iesaistīti ar ECBS saistītu uzdevumu izpildē, aizsargā arī šādu personu personisko neatkarību[31]. Vienādu noteikumu piemērošana attiecībā uz atbrīvošanu no amata gan centrālo banku prezidentiem, gan lēmējinstitūciju locekļiem ir īpaši piemērota gadījumos, kuros prezidents ir "pirmais starp vienlīdzīgiem" citiem locekļiem, kuriem ir līdzvērtīgas balsstiesības, vai gadījumos, kuros citi locekļi ir iesaistīti ar ECBS saistītu uzdevumu izpildē[32], kā tas ir Latvijas Bankas gadījumā. ECB uzskata, ka Latvijas Bankas likuma attiecīgās normas atbilst ECBS Statūtu 14.2. panta prasībām.

3.1.6. ECB atzīmē, ka 24 mēnešu nogaidīšanas periods, t. sk. iespēja to samazināt, attiecas uz Latvijas Bankas prezidentu, citiem Latvijas Bankas padomes locekļiem un tiem Latvijas Bankas darbiniekiem,

---

27 Līguma 130. pants un ECBS Statūtu 7. pants, kas attiecas uz ECBS centrālo banku neatkarību, atsaucas uz NCB "lēmējinstitūciju locekļiem", nevis konkrēti uz centrālo banku prezidentiem.

28 Sk. ECB 2025. gada jūnija Konverģences ziņojuma 2.2.3. sadaļu, 26. lpp.

29 Sk. Direktīvas 2013/36/ES 4.a panta 2. punkta otrās daļas otro un trešo teikumu, kas iekļauti ar KPD6 1. panta 4. punktu.

30 Sk. Latvijas Bankas likuma 14. panta pirmo daļu.

31 Līguma 130. pants un ECBS Statūtu 7. pants atsaucas uz NCB "lēmējinstitūciju locekļiem", nevis konkrēti uz centrālo banku prezidentiem.

32 Sk. ECB 2025. gada Konverģences ziņojuma 2.2.3. sadaļu, 26. lpp.

kuri saskaņā ar spēkā esošo Likumu par interešu konflikta novēršanu kvalificējami kā valsts amatpersonas, arī atbilst Vienotā kodeksa un Eurosistēmas un VUM ētikas regulējumu noteikumiem[33].

3.1.7. ECB ļoti atzinīgi vērtē to, ka likumprojekts neierobežo Eurosistēmas un VUM ētikas regulējumus un Vienoto kodeksu, jo tie laiku pa laikam var tikt grozīti. Kā jau minēts, likumprojekta tekstā nepārprotami noteikts, ka Latvijas Bankas padome papildus citos tiesību aktos noteiktajam ir tiesīga noteikt pienākumus, aizliegumus un ierobežojumus Latvijas Bankas padomes locekļiem un Latvijas Bankas darbiniekiem interešu konflikta novēršanas jomā. Lai gan šādi papildu pienākumi, aizliegumi un ierobežojumi tiek noteikti ar neleģislatīvu aktu Latvijas Bankas iekšējā tiesību akta veidā, ECB saprot, ka šāds iekšējais tiesību akts ir saistošs visiem Latvijas Bankas darbiniekiem, pamatojoties uz to darba līgumiem, un līdz ar to visi no tā izrietošie strīdi var tikt izskatīti tiesā. ECB uzskata, ka Latvijas Bankas pieņemts iekšējais tiesību akts atbilst mērķim panākt pilnīgu saskaņotību ar ētikas regulējumu, ko ECB noteikusi saskaņā ar Vienoto kodeksu un ECB pamatnostādnēm, jo īpaši ņemot vērā to, ka Latvijā interešu konfliktu reglamentē horizontālie tiesību akti, kas attiecas arī uz Latvijas Bankas padomes locekļiem.

3.2. *Noregulējuma uzdevumi saistībā ar apdrošināšanas un pārapdrošināšanas sabiedrībām*

3.2.1. Attiecībā uz plānotajiem Latvijas Bankas noregulējuma uzdevumiem saistībā ar apdrošināšanas un pārapdrošināšanas sabiedrību noregulējumu pašlaik nav pieejamas materiālo tiesību normas, ar kurām īsteno Direktīvu (ES) 2025/1. Tomēr ECB vēlas izmantot šo iespēju, lai uzsvērtu no Savienības tiesību aktiem izrietošos pienākumus, kas jāievēro, uzticot Latvijas Bankai noregulējuma uzdevumus.

3.2.2. Saskaņā ar ECBS Statūtu 14.4. pantu NCB, t. sk. Latvijas Banka, var veikt funkcijas, kas nav norādītas Statūtos, ja vien ECB Padome nekonstatē, ka šādas funkcijas traucē ECBS mērķiem un uzdevumiem. Dalībvalstij uzticot kādu funkciju savai NCB, NCB ir pienākums un atbildība par funkcijas izpildi. Tomēr, nosakot NCB pienākumu un atbildību attiecībā uz šādu funkciju, dalībvalstīm jāievēro savi pienākumi, kas izriet no Savienības tiesību aktiem un jo īpaši no Līguma 123. panta 1. punkta un 130. panta[34].

3.2.3. Līguma 123. panta 1. punkts aizliedz NCB piešķirt pārtēriņa iespējas vai jebkāda cita veida kredītiespējas dalībvalstu valsts iestādēm un struktūrām. Padomes Regulas (EK) Nr. 3603/93[35] 1. panta 1. punkta b) apakšpunktā jēdziens “cita veida kredītiespēja” Līguma 123. panta nozīmē cita starpā definēts kā publiskā sektora saistību pret trešām personām finansēšana. Līdz ar to attiecīgā NCB nedrīkst uzņemties saistības pret trešām personām, kas potenciāli varētu būt attiecināmas uz publisko sektoru. Līdz ar to attiecīgā NCB nedrīkst finansēt iepriekš pastāvējušās saistības pret trešām personām, kas ir attiecināmas uz citām valsts iestādēm vai struktūrām, un saistību pret trešām personām faktiska finansēšana, ko veic attiecīgā NCB, nedrīkst tieši izrietēt no citu valsts iestāžu vai struktūru pieņemtajiem pasākumiem vai to izdarītajām politikas izvēlēm[36].

---

33 Sk. Vienotā kodeksa 17. panta 3. punkta b) apakšpunktu; Sk. arī Atzinuma CON/2025/19 2.2.3. punktu un Atzinuma CON/2025/36 3.1.5. punktu.

34 Sk. Spriedums, 2022. gada 13. septembris, Banka Slovenije, C-45/21, ECLI:EU:C:2022:670, 53., 54., 57. un 97. punkts; Atzinuma CON/2023/17 2.2.1. punkts un Atzinuma CON/2024/31 3.1. punkts.

35 Padomes Regula (EK) Nr. 3603/93 (1993. gada 13. decembris), ar ko precizē definīcijas, lai piemērotu Līguma 104. pantā un 104.b panta 1. punktā minētos aizliegumus (OV L 332, 31.12.1993., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1993/3603/oj).

36 Sk. Spriedums, 2022. gada 13. septembris, Banka Slovenije, C-45/21, ECLI:EU:C:2022:670, 67.–75. un 84. punkts; Atzinuma CON/2023/17 2.2.2. punkts un Atzinuma CON/2024/31 3.2.1. punkts.

3.2.4. Izraugoties Latvijas Banku par apdrošināšanas un pārapdrošināšanas sabiedrību noregulējuma iestādi, jāņem vērā, ka nosacījumiem, saskaņā ar kuriem Latvijas Banka pilda šo funkciju, jāatbilst iepriekš minētajiem ierobežojumiem, kas izriet no Līguma 123. panta 1. punkta. Tostarp Latvijas Bankas atbildībai, pildot apdrošināšanas un pārapdrošināšanas sabiedrību noregulējuma iestādes funkcijas, jāaprobežojas ar Latvijas Bankai šajā kontekstā piemēroto noteikumu smagiem pārkāpumiem[37].

3.2.5. Tiesa vēl nav spriedusi par to, kādi tieši ir atbildības ierobežojumi NCB piemēroto noteikumu nopietnu pārkāpumu gadījumos. Ņemot vērā dalībvalstu tiesību sistēmās pastāvošās atšķirīgās NCB atbildības tradīcijas, šādi ierobežojumi var izpausties dažādos veidos ar nosacījumu, ka tie izslēdz iespēju attiecīgajai NCB, pildot noregulējuma iestādes funkcijas, faktiski finansēt publiskā sektora saistības pret trešām personām. Tā tas ir tad, ja nacionālajos tiesību aktos noteikta vainas forma un attiecīgās NCB atbildība aprobežojas ar rupjas neuzmanības gadījumiem, ņemot vērā steidzamību un sarežģītību, kas raksturīga noregulējuma pasākumiem[38].

3.2.6. ECB saprot, ka atbildības režīms, ko pašlaik piemēro visiem Latvijas Bankas uzdevumiem, t. sk. tiem, kas saistīti ar kredītiestāžu un ieguldījumu brokeru sabiedrību noregulējumu, ir ierobežots. Par zaudējumiem, kas trešai personai nodarīti ar Latvijas Bankas padomes locekļa, darbinieka vai pilnvarnieka rīcību, pildot savus amata (darba) pienākumus, Latvijas Banka ir atbildīga tikai tad, ja Latvijas Bankas padomes loceklis, darbinieks vai pilnvarnieks ir tīši rīkojies prettiesiski vai pieļāvis rupju neuzmanību[39]. Ja šādi atbildības ierobežojumi tiktu piemēroti arī Latvijas Bankas uzdevumiem, kas saistīti ar apdrošināšanas un pārapdrošināšanas sabiedrību noregulējumu, tas atbilstu prasībai, saskaņā ar kuru Latvijas Bankas atbildībai, veicot šos uzdevumus, jāaprobežojas ar nopietniem pārkāpumiem[40].

3.2.7. Līguma 130. pants aizliedz dalībvalstīm nostādīt savas NCB situācijā, kas jebkādā veidā mazina to spēju neatkarīgi veikt uzdevumus, kas ietilpst ECBS darbības jomā[41]. Tā tas būtu gadījumā, ja, piemēram, NCB tiktu liegts veidot pietiekamus finanšu resursus rezervju vai uzkrājumu veidā, lai kompensētu zaudējumus, jo īpaši zaudējumus, kas radušies monetārās politikas operāciju rezultātā, un attiecīgā dalībvalsts iepriekš nenodrošinātu, ka NCB rīcībā ir nepieciešamie līdzekļi, lai segtu finansiālās saistības, kas izriet no tādas funkcijas veikšanas, kura neietilpst ECBS darbības jomā (piemēram, līdzekļi, kas nepieciešami, lai varētu izmaksāt kompensācijas, kas izriet no šādai funkcijai piemērotā atbildības režīma), vienlaikus saglabājot spēju efektīvi un neatkarīgi veikt ECBS uzdevumus[42]. NCB, kuras spēja izveidot un/vai atjaunot savas rezerves vai uzkrājumus ir ierobežota, iespējams, būs jālūdz politisko iestāžu piekrišana, lai iegūtu finansējumu vai veiktu rekapitalizāciju. Tas nostāda NCB situācijā, kurā tā ir atkarīga no dalībvalsts politiskajām iestādēm[43].

---

37 Sk. Spriedums, 2022. gada 13. septembris, Banka Slovenije, C-45/21, ECLI:EU:C:2022:670, 75. punkts; Atzinuma CON/2023/17 2.2.3. punkts un Atzinuma CON/2024/31 3.2.2. punkts.

38 Sk. Atzinuma CON/2023/17 2.2.3. punktu un Atzinuma CON/2024/31 3.2.3. punktu.

39 Sk. Latvijas Bankas likuma 26. pantu.

40 Sk. arī Atzinuma CON/2023/17 2.2.3. punktu.

41 Sk. Spriedums, 2022. gada 13. septembris, Banka Slovenije, C-45/21, ECLI:EU:C:2022:670, 97. punkts.

42 Sk. Spriedums, 2022. gada 13. septembris, Banka Slovenije, C-45/21, ECLI:EU:C:2022:670, 105. punkts.

43 Sk. Spriedums, 2022. gada 13. septembris, Banka Slovenije, C-45/21, ECLI:EU:C:2022:670, 100.–102. punkts; sk. arī Atzinuma CON/2023/17 2.2.4. punkts, Atzinuma CON/2023/44 3.2.1. punkts un Atzinuma CON/2024/31 3.3.1. punkts.

3.2.8. ECB uzskata, ka Latvijas Bankas atbildības risks attiecībā uz tās kā apdrošināšanas un pārapdrošināšanas sabiedrību noregulējuma iestādes funkciju izpildi būtu maznozīmīgs, ja tās atbildība būtu ierobežota, kā izklāstīts 3.2.4. punktā.

3.3. *Latvijas Bankas uzdevumi statistikas jomā*

3.3.1. Attiecībā uz likumprojektā paredzēto Latvijas Bankas uzdevumu un tiesību statistikas jomā paplašināšanu, nosakot Latvijas Bankas tiesības pieprasīt un bez maksas saņemt savu uzdevumu izpildei nepieciešamo informāciju no statistikas iestādēm, tiek nodrošināta atbilstība Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai (EK) Nr. 223/2009[44], kas, ievērojot stingrus nosacījumus, atļauj konfidenciālu datu nosūtīšanu starp Eiropas Statistikas sistēmu un ECBS centrālajām bankām. Šāda datu kopīgošana atļauta, ja tas vajadzīgs Eiropas statistikas efektīvai izstrādei, sagatavošanai, izplatīšanai vai kvalitātes uzlabošanai, un tai nepieciešams iepriekšējs apstiprinājums gadījumos, kuros dati iegūti no Eurostat.

3.3.2. ECB iesaka, ka gadījumos, kuros Latvijas Banka veic likumprojektā aprakstītos statistikas uzdevumus, lai vāktu ECBS uzdevumu veikšanai vajadzīgo statistisko informāciju, Latvijas Bankai jānodrošina atbilstība Padomes Regulai (EK) Nr. 2533/98[45], jo īpaši tajā noteiktajam konfidencialitātes režīmam.

Šis atzinums tiks publicēts *EUR-Lex*.

Frankfurtē pie Mainas, 2026. gada 8. janvārī

[parakstīts]

ECB prezidente

Christine LAGARDE

44 Sk. 21. panta 2. punktu Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (EK) Nr. 223/2009 (2009. gada 11. marts) par Eiropas statistiku un ar ko atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK, *Euratom*) Nr. 1101/2008 par tādas statistikas informācijas nosūtīšanu Eiropas Kopienu Statistikas birojam, uz kuru attiecas konfidencialitāte, Padomes Regulu (EK) Nr. 322/97 par Kopienas statistiku un Padomes Lēmumu 89/382/EEK, *Euratom*, ar ko nodibina Eiropas Kopienu Statistikas programmu komiteju (OV L 87, 31.3.2009., 164. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2009/223/oj).

45 Sk. Padomes Regula (EK) Nr. 2533/98 (1998. gada 23. novembris) par statistikas informācijas vākšanu, ko veic Eiropas Centrālā banka (OV L 318, 27.11.1998., 8. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1998/2533/oj).